

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Φ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

Έθνος, Κοινωνία, Παιδεία

*Η Μέση Εκπαίδευση και οι Οργανώσεις
του Καθηγητικού Κόσμου κατά την περίοδο
της Αγγλικής Κατοχής στην Κύπρο*

ΤΟΜΟΣ Β΄: Οι πηγές

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	11
------------------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

<i>Πρόδρομες προσπάθειες</i>	17
------------------------------	----

I. Η προσπάθεια του 1922-23	19
------------------------------------	----

II. Η προσπάθεια του 1927	21
----------------------------------	----

III. Η προσπάθεια του 1928	33
-----------------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

<i>Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαιδύσεως (ΟΛΜΕ)</i>	45
---	----

I. Ίδρυση, δραστηριότητα, αδράνεια	47
---	----

II. Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαιδύσεως εν Κύπρω (Ο.Λ.Μ.Ε.). Ένωσης Λευκοσίας	72
---	----

III. «Να εξυπνήσωμεν την Ομοσπονδία των Λειτουργών Μέσης Εκπαιδύσεως Κύπρου»	82
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

<i>Οργάνωσις Λειτουργών Μέσης Παιδείας Κύπρου (ΟΛΜΠΚ)</i>	93
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

<i>Παγκύπριος Οργάνωσις Ελλήνων Λειτουργών Μέσης Εκπαιδύσεως (ΠΟΕΛΜΕ) και οι τοπικές Οργανώσεις των καθηγητικών συλλόγων Λεμεσού και Λάρνακας</i>	167
I. ΠΟΕΛΜΕ	169
II. Οργάνωσις Καθηγητών Γυμνασίου Λεμεσού	206
III. Οργάνωσις Καθηγητών Παγκυπρίου Εμπορικού Λυκείου Λάρνακος	232

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

<i>Οργάνωσις Ελλήνων Λειτουργών Μέσης Εκπαιδύσεως Κύπρου (ΟΕΛΜΕΚ)</i>	235
I. Η ίδρυση και τα πρώτα βήματα	237
II. Η περίοδος της ένοπλης σύγκρουσης	288
III. Από τη μεταβατική περίοδο στην εγκαθίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας	392
<i>Κατάλογος τεκμηρίων</i>	519

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Πρόδρομες προσπάθειες

I. Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΟΥ 1922-23

1. Ανταποκρίσεις – Εκ Λάρνακος

Λάρναξ, 22 Δεκεμβρίου 1922

Η εισήγησις την οποίαν έκαμεν ο καθηγητικός σύλλογος του Παγκ. Εμπορικού Λυκείου, περί ιδρύσεως δηλαδή Παγκυπρίου Συνδέσμου Μέσης Εκπαιδεύσεως, ενεκρίθη υπό των συλλόγων όλων των σχολών της Μέσης Εκπαιδεύσεως, κατά δε τας εορτάς των Χριστουγέννων θα συνέλθωσιν εν Λάρνακι ή εν Λευκωσία αντιπρόσωποι όλων των συλλόγων προς τον σκοπόν της συντάξεως του καταστατικού. Ως αντιπρόσωπος του συλλόγου του Παγκυπρίου Λυκείου κατά την εν λόγω συνεδρίαν θα παραστή ο Λυκειάρχης κ. Δ. Κουτουμάνος.

2. Χρονικά

Χθες συνήλθον εν τω Εμπορικό Λυκείω οι αντιπρόσωποι των Καθηγητικών Συλλόγων των εν Κύπρω ανεγνωρισμένων Σχολών Μέσης Εκπαιδεύσεως και συνέταξαν Καταστατικόν, το οποίον θα υποβληθή, προς έγκρισιν, εις γενικήν συνέλευσιν των Καθηγητών της Μέσης Εκπαιδεύσεως, η οποία θα συγκροτηθή προσεχώς εν Λευκωσία.

3. Ανταποκρίσεις – Εκ Λάρνακος

(Εκτάκτου ανταποκριτού μας)

Λάρναξ, 19 Ιανουαρίου 1923

Εις το Γραφείον του Εμπορικού Λυκείου συνεδρίασαν χθες, υπό την προεδρίαν του Λυκειάρχου, οι αντιπρόσωποι των συλλόγων των ανεγνωρισμένων σχολείων της μέσης εκπαιδεύσεως ψηφίσαντες το καταστατικόν των, όπερ θα αποσταλή προς έγκρισιν εις τους συλλόγους των καθηγητών ενός εκάστου σχολείου, και είτα θα υποβληθή υπό του γυμνασιάρχου του Π. Γυμνασίου εις την προσεχή γενικήν συνέλευσιν, ήτις θα λάβη χώραν εν Λευκωσία.

4. Ανταποκρίσεις – Εκ Λάρνακος

(Εκτάκτου ανταποκριτού μας)

Λάρναξ, 26 Ιανουαρίου 1923

Σύλλογος Καθηγητών

Εν τω γραφείω του Εμπορικού Λυκείου συνήλθον οι αντιπρόσωποι του Π. Γυμνασίου κ. Γεώργιος Ιωαννίδης, του Ημιγυμνασίου Βαρωσίων κ. Γεώργιος Μουρούζης, του Π. Ιεροδιδασκαλείου κ. Γεώργιος Ματσάκης και ο Λυκειάρχης κ. Δημήτριος Κουτουμάνος εκπροσωπών το Εμπορικόν Λύκειον και Γυμνάσιον Λεμεσού. Ο κ. Κουτουμάνος ανέπτυξε τους λόγους εξ ων προήλθεν η σκέψις προς ίδρυσιν συλλόγου των λειτουργών της Μέσης Εκπαιδύσεως. Ακολούθως προέβη εις εξηγήσεις διά την απουσίαν αντιπροσώπου του Ημιγυμνασίου Πάφου και του αντιπροσώπου του Παγκυπρίου Διδασκαλείου κ. Νίκου Αντωνιάδου, μεθ' ο εξελέγη ως γραμματεύς της συνεδρίας ταύτης ο κ. Χριστόδουλος Ιερωνύμου. Μετά μακράν συζήτησιν ο Σύλλογος διετύπωσεν εν γενικαίς γραμμαίς προσχέδιον καταστατικού, το οποίον θα συζητηθή εν γενική συνεδρία των λειτουργών των σχολών της Μέσης εκπαιδύσεως.

II. Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΟΥ 1927

5. [Αίτησις⁶]*

Προς τον κ. Ι. Γ. Ιωαννίδη
Γυμνασιάρχη
Ενταύθα,

Οι υποφαινόμενοι λαμβάνομεν την τιμήν να σας παρακαλέσωμεν όπως καλέσητε τον Σύλλογον των καθηγητών εις συνεδρίασιν, ει δυνατόν, το προσεχές Σάββατον, 22 Ιστ.[αμένου].

Ως θέμα της συνεδριάσεως προτείνομεν την συζήτησιν επί των ληπτέων μέτρων προς βελτίωσιν της θέσεως των καθηγητών εν Κύπρω.

Μετ' εκτιμήσεως,

Άγγελος Θ. Ζεμενίδης

Β. Τατάκης

Η. Γ. Ηλιόπουλος

Λευκωσία, 19η Ιανουαρίου 1927.

6. Συνεδρία*

Αιτήσιν των συναδέλφων κ. κ. Ζεμενίδου, Τατάκη και Ηλιοπούλου προσκαλούνται αύριον Σάββατον, ώρα 4 1/2 μ.μ. οι κ.κ. Συνάδελφοι εις συνεδρίαν.

Θέμα: Σύσκεψις προς βελτίωσιν της θέσεως των καθηγητών εν Κύπρω.

Εν Λευκωσία τη 21/1/27

Ο Γυμνασιάρχων

Ιωάν. Γ. Ιωαννίδης⁷

7. Πράξις Α⁷*

Συνήλθον σήμερον 22αν Ιανουαρίου 1927 οι λειτουργοί Μέσης Παιδείας Λευκωσίας εις συνεδρίαν εις το γραφείον του Παγκυπρίου Γυμνασίου.

Παρόντες ήσαν η κ. Ελένη Χρήστου, η δις Περσεφόνη Παπαδοπούλου και

6 Όσα κείμενα φέρουν αστερίσκο (*) εντοπίστηκαν σε χειρόγραφη μορφή.

7 Ακολουθούν τα ονόματα της Ελένης Χρήστου, της Περσεφόνης Παπαδοπούλου και 36 καθηγητών.

οι κ.κ. Ι. Γ. Ιωαννίδης, Σ. Σπυριδάκης, Γ. Μαχαριώτης, Κ. Σπυριδάκης, Β. Τατάκης, Π. Μόρφης, Λ. Βόγιας, Σ. Μιχαηλίδης, Γ. Σαββίδης, Ωρ. Σπυριδάκης, Κ. Ιωαννίδης, Κλ. Λοβαρίδης, Ηλ. Ηλιοπούλος, Γ. Ζαμπάρδας, Α. Ζεμενίδης, Α. Θυμόπουλος, Γ. Σκουταρίδης, Π. Μαυρομιχάλης, Χ. Πετρόπουλος, Μ. Πάροικος, Κ. Μυριανθόπουλος, Μ. Κυριακίδης, Κ. Σακκάδας, Ι. Παπαπορφυρίου, Α. Γρηγοριάδης, Χ. Μαραθεύτης και Γ. Ιωαννίδης⁸.

Θέμα της συνεδριάσεως: σύσκεψις προς βελτίωσιν της θέσεως των καθηγητών εν Κύπρω.

Η συνεδρίασις προεκλήθη υπό επιστολής αποσταλείσης προς τον γυμνασι-αρχεύοντα κ. Ι. Γ. Ιωαννίδην, συνεννοημένον ήδη μετά της Δ/ντριας Παρθεναγωγείου, υπό των καθηγητών Ζεμενίδου, Ηλιοπούλου και Τατάκη.

Λαμβάνονται αι εξής αποφάσεις:

- α) Εκλέγεται πρόεδρος της συνεδριάσεως ο κ. Ι. Γ. Ιωαννίδης.
- β) Εκλέγεται γραμματεὺς της συνεδριάσεως ο κ. Β. Τατάκης.
- γ) Αναγινώσκεται υπό του κ. Σαββίδη προσχέδιον περί λειτουργίας ταμείου συντάξεων των λειτουργών της Μ. Παιδείας, συνταχθέν υπό εκλεγείσης προς τούτο κατά το παρελθόν έτος επιτροπής, της οποίας μέλος ήτο ο κ. Σαββίδης και αποφασίζεται να διανεμηθούν αντίτυπα του σχεδίου τούτου εις τα μέλη προς μελέτην και καλυτέραν επεξεργασίαν αυτού.
- δ) Εγείρεται αφ' εαυτού ζήτημα ιδρύσεως συλλόγου των λειτουργών της Μ. Παιδείας προς πληρεστέραν επιτυχίαν των σκοπών που θα επιδιωχθούν και προς συστηματικώτεραν και υπεύθυνον διαχείρισιν αυτών και αποφασίζεται, διά μεγάλης πλειονοψηφίας, η ίδρυσή αυτού. - Και
- ε) Ανατίθεται εις επιτροπήν εκ των Δ-ίδος Περσεφώνης Παπαδοπούλου και κ. Ηλ. Ηλιοπούλου και Β. Τατάκη η σύνταξις καταστατικού, με την παράκλησιν όπως υποβληθή εις την μετά οκτώ ημέρας μέλλουσαν να συγκληθή συνεδρίασις.

Το άνω πρακτικόν αναγνωσθέν κατά την επομένην συνεδρίαν της 4ης Φεβρουαρίου 1927, επικυρούται.

Ο Πρόεδρος
Ιωάν. Γ. Ιωαννίδης

Ο Γραμματεὺς
Β. Τατάκης

Τα μέλη⁹

8 Παρόντες συνολικά στην πρώτη συνεδρία ήσαν 29 καθηγητές και καθηγήτριες.

9 Ακολουθούν 11 υπογραφές.

8. Συνεδρία*

Προσκαλούνται σήμεραν ώραν 4.30 μ.μ. οι κ.κ. Καθηγηταί, Γυμνασίου και Παρθεναγωγείου, εις συνεδρίαν προς επισηήφισιν του καταστατικού προς βελτίωσιν της θέσεως των λειτουργών της Μ. Παιδείας εν Κύπρω.

Εν Λευκωσία τη 4 Φεβρουαρίου 1927.

Αι Διευθύνσεις

Ελένη Χρήστου

Ιωάν. Γ. Ιωαννίδης¹⁰

9. Πράξις Β*^{*}

Συνήλθον σήμεραν 4ην Φεβρουαρίου 1927 οι λειτουργοί Μέσης Παιδείας Λευκωσίας εις συνεδρίαν εις το γραφείον του Παγκυπρίου Γυμνασίου.

Παρόντες ήταν η δις Περσ. Παπαδοπούλου, οι κ. Ι. Γ. Ιωαννίδης, Γ. Μαχαιριώτης, Ι. Παπαπορφυρίου, Σολ. Μιχαηλίδης, Κ. Ιωαννίδης, Κ. Χατζηκώστας, Γ. Ιωαννίδης, Λ. Βόγιας, Κ. Σπυριδάκης, Β. Τατάκης, Π. Μόρφης, Γ. Ζαμπάρτας, Γ. Σαββίδης, Κλ. Σακκάδας, Ωρ. Σπυριδάκης, Κλ. Λοβαριδής, Ηλ. Ηλιόπουλος, Θ. Χριστοδουλίδης, Κ. Μυριανόπουλος, Μιχ. Κυριακίδης, Αγ. Ζεμενίδης, Ι. Καραγιαννάκης και Α. Γρηγοριάδης¹¹.

Θέμα της Συνεδριάσεως «επισηήφισις του καταστατικού του συλλόγου των λειτουργών Μέσης Παιδείας».

1. Αναγινώσκειται το συνταχθέν σχέδιον καταστατικού.

2. Ανατίθεται εις την συντάξασαν το καταστατικόν τριμελή επιτροπήν και τους διευθυντάς των Σχολείων Μ.[έσης] Π.[αιδείας] Λευκωσίας η πολυγράφησις του σχεδίου τούτου, η διανομή αυτού εις τους ενταύθα συναδέλφους, η αποστολή αυτού εις πάντα τα εν Κύπρω ανεγνωρισμένα σχολεία Μέσης Παιδείας και η επί του ζητήματος τούτου μετ' αυτών συνεννόησις.
- Πάντα ταύτα όπως εις προσεχή συνεδρίαν επιτευχθή η επισηήφισις του καταστατικού και δοθή εις όλους τους εν Κύπρω συναδέλφους η ευκαιρία να μελετήσουν και εκφέρουν την επ' αυτού γνώμην των, και

10 Ακολουθούν 37 ονόματα – αποδέκτες της πρόσκλησης.

11 Παρόντες στη δεύτερη συνεδρία ήσαν 24. Ξενίζει το γεγονός ότι απουσιάζει η Ελένη Χρήστου, διευθύντρια του Παρθεναγωγείου, η οποία συνυπογράφει την πρόσκληση.

3. Εκλέγεται επιτροπή εκ των κ.κ. Χατζηκώστα, Σ. Μιχαηλίδη και Γ. Σαββίδη διά να προβή εις τας αναγκαίας ενεργείας κατά τον αυτόν χρόνον διά το ζήτημα των συντάξεων.

Το άνω πρακτικόν αναγνωσθέν κατά την επομένην συνεδρίαν της επικυρούται.

Ο Πρόεδρος

Ο Γραμματεός

Τα μέλη

10. [Καταστατικόν «Παγκυπρίου Καθηγητικού Συλλόγου»¹²⁾*

ΑΡΘΡΟΝ 1 ΟΝ

Ιδρύεται υπό των λειτουργών της Μέσης Παιδείας Κύπρου των υπηρετούντων εις τα ανεγνωρισμένα υπό της Ελληνικής Κυβερνήσεως Σχολεία, ένωσις, υπό το όνομα «Παγκύπριος Καθηγητικός Σύλλογος».

ΑΡΘΡΟΝ 2 ΟΝ

Σκοπός

Διττός είναι ο σκοπός του Συλλόγου:

α) να επιβοηθήση το σώμα των καθηγητών και το σχολείον εις την επιτυχίαν του έργου των, διά της αναπτύξεως στενωτέρων σχέσεων μεταξύ του προσωπικού των διαφόρων σχολείων και διά παιδαγωγικής δράσεως (δηλαδή Παιδαγωγικών συνεδρίων, μελέτης του εκπαιδευτικού ζητήματος της Κύπρου, συντονισμού εργασίας, ιδρύσεως σχολείων βιβλιοθηκών κ.λπ.) και

β) να επιδιώξη την βελτίωσιν της επαγγελματικής θέσεως των μελών του διά της σταθεροποιήσεως των οικονομικών όρων της εργασίας του και της δημιουργίας νέων ως: συντάξεως, διαβαθμίσεως, μισθοδοτικής κλίμακας, μονιμότητος, εκπαιδευτικών ιδεών κ.λπ.

ΑΡΘΡΟΝ 3 ΟΝ

Η Κεντρική έδρα του Συλλόγου είναι εν Λευκωσία.

ΑΡΘΡΟΝ 4 ΟΝ

Εις εκάστην έδραν σχολείου ή σχολείων μέσης παιδείας, ιδρύονται περιφερειακοί σύλλογοι των εκπαιδευτικών λειτουργών κατά το πρότυπον του εν

12 Αποφασίστηκε να δακτυλογραφηθεί και να αποσταλεί στα υπόλοιπα σχολεία. Η έρευνα δεν εντόπισε δακτυλογραφημένο αντίγραφο του καταστατικού.

Λευκωσία και των οποίων η λειτουργία ρυθμίζεται υπό του παρόντος καταστατικού φέροντες το όνομα Π.Κ.Σ. έδρα (όνομα πόλεως).

ΑΡΘΡΟΝ 5 ΟΝ

Μέλη

Τον Σύλλογο αποτελούν τακτικά, επίτιμα και αντεπιστέλλοντα μέλη.

α) Τακτικά μέλη είναι οι λειτουργοί αμφοτέρων των φύλων όλων των εν Κύπρω ανεγνωρισμένων σχολείων Μ. Παιδείας.

β) Επίτιμα μέλη είναι πρόσωπα εις τα οποία ο σύλλογος αποδίδει χάριν τιμής τον τίτλον τούτον εις αναγνώρισιν υπηρεσιών προς αυτόν.

γ) Αντεπιστέλλοντα ονομάζονται μέλη ομοίων συλλόγων εκ των εις Κύπρον δρώντων, μεθ' ων ο Παγκ. Κ. Σύλλογος έχει συνάψει σχέσεις.

ΑΡΘΡΟΝ 6 ΟΝ

Διοίκησις

Ο Σύλλογος διοικείται υπό οκταμελούς διοικητικού συμβουλίου εις ην περιπτώσιν τα μέλη του υπερβαίνουν τα τριάκοντα, εξαμελούς δι' αριθμόν μελών ανωτέρου των 15 και τετραμελούς διά κάτω των 15 μελών.

ΑΡΘΡΟΝ 7 ΟΝ

Εκλογή

Τα μέλη του Δ.[ιοικητικού] Σ.[υμβουλίου] εκλέγονται εκ των τακτικών μελών εν γενική συνελεύσει διά μυστικής ψηφοφορίας.

Το Συμβούλιον εκλέγει εκ των μελών του προέδρον, ταμίαν ή γραμματέα.

ΑΡΘΡΟΝ 8 ΟΝ

Η διάρκεια του Δ.Σ. είναι διετής, του πρώτου όμως λήγει την 15ην του Οκτωβρίου του 1928.

Οκτώ ημέρας προ της λήξεως το Δ.Σ. λογοδοτεί διά του προέδρου εν γενική συνελεύσει και ορίζει την ημέραν των εκλογών νέου Συμβουλίου όχι πέραν της 20ής του αυτού μηνός.

ΑΡΘΡΟΝ 9 ΟΝ

Καθήκοντα Συμβουλίου

Πρόεδρος. - Ο Πρόεδρος εξασφαλίζει την εκτέλεσιν των αποφάσεων των γενικών Συνελεύσεων και του Δ.Σ., συγκαλεί και προεδρεύει των Συνελεύσεων των του Δ.Σ. και των γενικών, εξασφαλίζει την κανονικήν λειτουργίαν

του Συλλόγου και εκπροσωπεί αυτόν εις πάσας τας σχέσεις αυτού. Τον πρόεδρον κωλυόμενον αντικαθιστά έτερον μέλος του Δ.Σ. εκλεγόμενον υπό των συμβούλων.

ΑΡΘΡΟΝ 10ΟΝ

Γραμματέυς. - Εκτελεί πάσαν γραφικήν εργασίαν, φυλάττει δε υπό ιδίαν ευθύνην τα εις αυτόν εμπιστευόμενα έγγραφα και την σφραγίδα του Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟΝ 11ΟΝ

Ταμίας. - Κρατεί τους λογαριασμούς του Συλλόγου και εισπράττει τας συνδρομάς υπογράφων τας αποδείξεις πληρωμών και εισπράξεων.

ΑΡΘΡΟΝ 12ΟΝ

Το Δ.Σ. συνέρχεται τη προσκλήσει του προέδρου ή τη αιτήσει τριών εκ των μελών του, ευρίσκεται δε εν απαρτία όταν είναι παρόντες οι ημίσεις πλέον ενός.

ΑΡΘΡΟΝ 13ΟΝ

Αι αποφάσεις λαμβάνονται διά πλειονοψηφίας. Εν περιπτώσει ισοψηφίας ο πρόεδρος έχει την νικώσαν.

ΑΡΘΡΟΝ 14ΟΝ

Εάν εις των συμβούλων απουσιάζει αδικαιολογήτως εις <...>¹³ συνεχείς συνεδρίας αντικαθίσταται υπό του πρώτου επιλαχόντος.

ΑΡΘΡΟΝ 15ΟΝ

Το πρακτικόν εκάστης συνεδριάσεως αναγινωσκόμενον υπό του Γραμματέως εις την αμέσως προσεχή συνεδρίαν υπογράφεται υπό πάντων των μελών του Δ.Σ.

ΑΡΘΡΟΝ 16ΟΝ

Γενική Συνέλευσις

Τας γενικάς Συνελεύσεις αποτελούν μόνον τα τακτικά μέλη.

ΑΡΘΡΟΝ 17ΟΝ

Τα μέλη συνέρχονται εις Γενικήν Συνέλευσιν <...> του έτους ανά παν δίμηνον και εκτάκτως οσάκις κριθή αναγκαίον υπό του Προέδρου ή τη αιτήσει του 1/5 τουλάχιστον των μελών.

13 Πολύ πιθανόν ο αριθμός είναι 2.

Η μία εκ των τακτικών Γενικών Συνελεύσεων του Συλλόγου Λευκωσίας θέλει έχει χαρακτήρα Παγκυπρίου Συνελεύσεως προσκαλουμένων εις αυτήν αντιπροσώπων εξ όλων των επαρχιακών συλλόγων.

ΑΡΘΡΟΝ 18ΟΝ

Η πρόσκλησις προς συνεδρίαν ανακοινούται οκτώ ημέρας προς της συγκλίσεως, ορίζουσα και το θέμα αυτής.

Η διά την Παγκ. Σ.[υνέλευσιν] πρόσκλησις ανακοινούται δύο μήνας προ της συγκλήσεως.

ΑΡΘΡΟΝ 19ΟΝ

Έκαστον μέλος έχει μίαν ψήφον και ισαρίθμους άλλας προς τους υπ' αυτού τυχόντας <...> αντιπροσωπευομένους αι δε αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειονοψηφίαν, του προέδρου έχοντος την νικώσαν εν περιπτώσει ισοψηφίας.

ΑΡΘΡΟΝ 20ΟΝ

Απαρτία. - Τα μέλη ευρίσκονται εν απαρτία παρόντων των ημίσεων πλέον του ενός. Μη επιτευχθείσης απαρτίας εν δευτέρα συνεδριάσει οσοιδήποτε παρόντες αποτελούν απαρτίαν. Απαρτίαν εις Π.[αγκύπριον] Σ.[υνέλευσιν] απαρτίζουν οσοιδήποτε παρόντες.

Σημειώσεις. Τα οδοιπορικά των αντιπροσώπων επιβαρύνουν τους οικείους Συλλόγους.

ΑΡΘΡΟΝ 21ΟΝ

Πόροι

Πόροι του συλλόγου είναι η συνδρομή των τακτικών μελών οριζομένη εις 6 σελ.[ίνια]¹⁴ ετησίως πληρωνόμενα εις δύο ίσας δόσεις: τον Οκτώβριον και Ιανουάριον εκάστου έτους.

14 Το νόμισμα κατά την περίοδο της αγγλικής κατοχής ήταν η κυπριακή λίρα (£). Καθιερώθηκε το 1879 και διατηρούσε την ισοτιμία της με την αγγλική λίρα (στερλίνα) έως και το 1960. Η κυπριακή λίρα μέχρι και το 1954 υποδιαιρείτο σε 20 σελίνια, το σελίνι σε εννέα γρόσια και το γρόσι σε 40 παράδες. Από το 1955 η λίρα είχε 1.000 μιλς και υποδιαιρείτο σε κέρματα των 100 μιλς (= δύο σελίνια), των 50 (= ένα σελίνι), των 25 (= μισό σελίνι) και των 5 (= ένα γρόσι).

Ακροτελεύτιοι διατάξεις

ΑΡΘΡΟΝ 22ΟΝ

Περί παντός ζητήματος μη προνοουμένου υπό του παρόντος καταστατικού αποφασίζει έκτακτος ή τακτική Γενική Συνέλευσις επιφέρουσα και ανάλογον, απαραίτητον, κρινομένην τροποποίησιν του καταστατικού.

ΑΡΘΡΟΝ 23ΟΝ

Τριμελής επιτροπή εκλεγόμενη εκ των μελών του Συλλόγου κατά την τελευταίαν Γ.Σ. των μελών εκάστης περιόδου ελέγχει την όλην διαχείρισιν του Δ.Σ., την δε κρίσιν αυτής υποβάλλει γραπτώς εις την πρώτην, μετά την νέαν εκλογήν Γ.Σ.

ΑΡΘΡΟΝ 24ΟΝ

Εν περιπτώσει διαλύσεως του συλλόγου η περιουσία αυτού κατανέμεται εις μαθητικές βιβλιοθήκας κατ' απόφασιν της προς τούτο συγκαλουμένης Γ.Σ.

ΑΡΘΡΟΝ 25ΟΝ

Προκειμένου περί λύσεως ουσιωδών ζητημάτων, το Δ.Σ. οφείλει να επικαλείται την γνώμην της Γενικής Συνελεύσεως.

11. [Επιστολή]*

Εν Λάρνακι, τη 17η Φεβρουαρίου 1927
(Κύπρου)

Παγκύπριον Λύκειον
Πλήρης Ελληνοαγγλογαλλική Σχολή
Γλωσσών και Εμπορίου
(ανεγνωρισμένη)
Γραφείον Λυκειάρχου

Προς
την Προσωρ. Συντακτ. Επιτροπήν
του «Παγκυπρίου Καθηγ. Συλλόγου»
Εις Λευκωσίαν.

Διά ταύτης μας πληροφορούμεν υμάς ότι ο ημέτερος Σύλλογος συνελθών σήμερον εις συνεδρίαν ενέκρινεν το αποσταλέν προς ημάς σχέδιον καταστατικού του ιδρυθησομένου «Π. Καθηγητικού Συλλόγου» και διαβεβαιοί υμάς

ότι θα πράξει όσον εξαρτάται υπ' αυτού παν συντελούν εις την ευόδωσιν του σκοπού.

Επί τούτοις παρακαλούμεν να δεχθείτε τους συναδελφικούς μας χαιρετισμούς.

Ο Καθ. Σύλλογος του Π. Ε. Λυκείου

Τα μέλη¹⁵

Ο Πρόεδρος
(υπογραφή)

Δ. Κουτουμάνος

Ο Γραμματεύς
(υπογραφή)

Γ. Λ. Γεωργιάδης

12. [Επιστολή]*

Ελλόγιμε Δ/ντή Ελένη Χρήστου,

Ελήφθη η επιστολή και το Καταστατικόν της ιδρύσεως Παγκ. Κ. Συλλόγου. Ο καθ. Σύλλογος του Ιεροδιδασκαλείου εμελέτησε μετ' επιστάσεως το σταλέν καταστατικόν και ομοφώνως ανεγνώρισε τόσον την ανάγκην της συμπήξεως Παγκ. Κ. Συλλόγου όπως και την δυνατήν τελειότητα του Καταστατικού.

Ευχόμενοι όπως ο σκοπός του Συλλόγου ευοδωθή αναμένομεν οδηγίας ως και κάθε σχετικήν ενέργειαν.

Ο Πρόεδρος του Καθ. Συλλόγου

Ιεροδιδασκαλείου

(υπογραφή)

Γ. Ματσάκης

Λάρναξ, 20-2-1927.

13. [Επιστολή]*

Γυμνάσιον Πάφου

Εν Πάφω τη 26 Φεβρουαρίου 1927

Προς τους αξ. συναδέλφους τους αποτελούντας την προσωρινήν επιτροπήν του Παγκυπρίου Καθηγητικού Συνδέσμου Λευκωσίαν.

Αγαπητοί Συνάδελφοι,

Ο Καθηγητικός Σύλλογος του Γυμνασίου Πάφου, εξετάσας το υπ' όψιν

15 Ακολουθούν 11 υπογραφές.

αυτού τεθέν σχέδιον του Καταστατικού του Ιδρυθησομένου Καθηγητικού Συνδέσμου ενέκρινε πλήρως αυτό.

Εκφράζει δε τας θερμοτάτας ευχαριστίας αυτού προς τους έχοντας την πρωτοβουλίαν της ιδρύσεως του Συνδέσμου και παρακαλεί όπως συντόμως καταβληθῆ μέριμνα διά την όσο το δυνατόν ταχείαν και αισία αποπεράτωσιν των σκοπών του Συνδέσμου.

Μετά συναδελφικών προσήσεων

Π. Πασχαλίδης

Γυμνασιάρχης Γυμν. Πάφου

14. [Επιστολή]*

Famagusta 1 Μαρτίου 1927

Αγαπητέ κ. Β. Τατάκη,

Ο κ. Γυμνασιάρχης κωλυόμενος ένεκα πολλής εργασίας μοι ανέθεσε να σας γράψω σχετικώς προς το σταλέν υπό του Συλλόγου Σας προσχέδιον του καταστατικού ότι εμελετήθη εις συνεδρίαν του παρ' ημίν καθηγ. συλλόγου και ότι είμεθα σύμφωνοι καθ' όλα τα σημεία. Πολύ δε προθύμως θα ορίση και τους αντιπροσώπους μας όταν θα γίνη ανάγκη να συζητηθούν θέματα εν γενική συνεδρία.

Με αγάπην

Θ. Μωϋσιάδης¹⁶

15. [Επιστολή]*

Εν Λάρνακι, τη 17η Μαρτίου 1927

(Κύπρου)

Παγκύπριον Λύκειον

Πλήρης Ελληνοαγγλογαλλική Σχολή Γλωσσών και Εμπορίου

(ανεγνωρισμένη)

Γραφείον Λυκείάρχου

Ελλόγιμον Διευθύντριαν Παρθεναγωγείου Φανερωμένης Δδα Ελένην Χρήστου και λοιπά μέλη του Συμβουλίου του Καθ. Συλλόγου Λευκωσίας.

16 Το όνομα του υπογράφοντος είναι δυσανάγνωστο.

Οι εν Λάρνακι καθηγηταί των εκπαιδευτηρίων της Μέσης Εκπαίδευσεως προέβησαν εν γενική συνελεύσει, κατά τας υποδείξεις του Κεντρικού εν Λευκωσία καθ. Συλλόγου εις την ίδρυσιν κοινού καθ. Συλλόγου, υπό την επωνυμίαν «Καθηγητικός Σύλλογος Λάρνακος» ως παραρτήματος του εν Λευκωσία Κεντρικού τοιούτου, εξέλεξαν δε γραμματέα και διευθύνουσαν επιτροпеίαν εις ην ανέθηκαν την μετά του Κέντρου επικοινωνίαν και συνεργασίαν επί παντί ζητήματι αφορώντι την επίτευξιν του γενικού σκοπού του Παγκυπρίου Καθ. Συλλόγου.

Τούτο αγγέλλοντες προς Υμάς, δραττόμεθα της ευκαιρίας να υπομνήσωμεν συναδελφικώς την ανάγκην ταχείας και συντόνου ενεργείας προς επίτευξιν ολικήν ή μερικήν των πολλών <...> της εις εν σώμα συνασπίσεώς μας, και ιδία της εξασφαλίσεως της συντάξεως και των συναφών ευεργετημάτων καθ' ο σχέδιον μας έχετε ήδη στείλει.

Φρονούμεν ότι είναι καιρός ίνα οι κατά πόλεις Καθ. Σύλλογοι αναπτύξουν διά των συμβουλίων των εις τους βουλευτάς του διαμερίσματός των, το συνταχθέν σχέδιον της συντάξεως των καθηγητών, ίνα τούτο μελετηθή επισταμένως και κατανοηθή επαρκώς εν τε ταις λεπτομερείαις του και τη συναφεία του προς οσαδήποτε άλλα ζωτικά σημεία της όλης υποθέσεώς μας. Προ τούτου όμως είναι επάναγκες όπως εν κοινή συνελεύσει των συμβουλίων των καθηγητικών Συλλόγων όλων των πόλεων παραχθώσιν αι γραμμαί τόσον της κοινής ενεργείας μας, όσων και των μερικών υποχρεώσεων εκάστου συλλόγου.

Την σύγκλησιν ταύτην αναμένοντες παρά του Κέντρου φέρομεν στερράν την πεποίθησιν ότι πολύ συντόμως θα έχωμεν <...> αποφάσεις και οδηγίας σας.

Επί τούτοις διατελούμεν μετά συναδελφικής αγάπης

Διά τον Καθ. Σύλλογον Λάρνακος

η γραμματεύς

[υπογραφή]

Κίκα Σούντια

16. [Επιστολή]*

Ελληνικόν Γυμνάσιον Λεμεσού

Εν Λεμεσώ τη 18η Μαρτίου 1927

Προς την προσωρινήν επιτροпеίαν
του Παγκυπρίου Καθηγητικού Συλλόγου εις Λευκωσίαν.
Αξιότιμοι κ. συνάδελφοι,

Η επιστολή σας και το καταστατικόν του Παγκυπρίου Συλλόγου των λειτουργών της Μ. Παιδείας ανεγνώσθη προ ημερών υπό του προσωπικού του Γυμνασίου - ανωτέρου Παρθεναγωγείου Λεμεσού, απεφασίσθη δε και παρ' ημίν η ίδρυσις περιφερειακού Συλλόγου των λειτ. της Μ. Παιδείας και εξελέγη προσωρινή επιτροпеία προς σύνταξιν καταστατικού επί τη βάσει του αποσταλέντος ημίν σχεδίου. Εν γένει είμεθα πάντες κατ' αρχήν σύμφωνοι προς τας ιδικάς σας απόψεις. Αι λεπτομέρειαι θα συζητηθώσιν εις προσεχείς συνεδρίας.

Μετά πολλής τιμής
και συναδελφικής αλληλεγγύης
(υπογραφή)
Αργ. Δρουσιώτης

17. Γενική Συνεδρία*

Προσκαλούνται σήμερον ώραν 4.30' μ.μ. οι κ.κ. καθηγηταί του Παγκ. Γυμνασίου και του Παρθεναγ. Φανερωμένης εις γενικήν συνεδρίαν, όπως λάβωσι γνώσιν των απαντήσεων των σχολείων της Μέσης Παιδείας της Κύπρου επί του αποσταλέντος καταστατικού και ληφθώσι τελικαί αποφάσεις διά την συγκρότησιν του Συλλόγου.

Αι Διευθύνσεις
Ε. Χρήστου
Ι. Γ. Ιωαννίδης¹⁷

Εν Λευκωσία τη 4η Απριλίου 1927.

17 Ακολουθούν 43 ονόματα – αποδέκτες της πρόσκλησης.

III. Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΟΥ 1928

18. Χρονικά

Ο Λυκειάρχης Κος Δ. Κουτουμάνος εισηγήθη προς τους συναδέλφους του, όπως, επί τη ευκαιρία των ΙΗ΄ Παγκυπρίων¹⁸ κατά την Εβδομάδα της Διακαινησίμου, συγκληθή συνέδριον των εκπαιδευτικών λειτουργών της Μέσης Παιδείας, προς εξέτασιν διαφόρων σχετικών ζητημάτων, υπέβαλε δε τα κατωτέρω θέματα προς συζήτησιν:

1) Εάν ανταποκρίνεται η Μέση Παιδεία προς τας κοινωνικάς ανάγκας της Νήσου, και εν εναντία περιπτώσει τίνι τρόπω δυνατόν να επιτευχθή τούτο.

2) Εάν είναι δυνατή και συμφέρουσα η σύστασις ειδικού Εκπαιδευτικού Συμβουλίου, μακράν της Πολιτικής, διά την Μέσην Παιδείαν, κατευθύνοντος και εποπτεύοντος ταύτην.

3) Περί της ανάγκης οικονομικής ενισχύσεως των Σχολείων της Μέσης Εκπαιδεύσεως υπό της Κυβερνήσεως, ενεργείας των Βουλευτών και Εφορειών.

4) Περί Μέσης Εκπαιδεύσεως των θηλέων και του τρόπου της δι' έργων καταπολεμήσεως των ξένων προπαγανδιστικών Σχολών (θηλέων).

5) Γενικώς περί της βελτιώσεως της λειτουργίας των Σχολείων της Μέσης Παιδείας.

6) Περί βελτιώσεως της θέσεως των λειτουργών της Μέσης Παιδείας (ήτοι βελτιώσεως του μισθού αυτών, μονιμοποιήσεως και εξασφαλίσεως συντάξεως).

7) Περί συντάξεως σχεδίου νόμου εκπονουμένου υπό Επιτροπείας Καθηγητών και υποβαλλομένου προς υιοθέτησιν εις τους Βουλευτάς.

8) Περί ιδρύσεως ομοσπονδίας λειτουργών Μέσης Παιδείας Κύπρου.

19. Μέση Παιδεία. Δήλωσις

Ειδοποιούνται οι κ.κ. διδάσκοντες εις τα σχολεία αρρένων και θηλέων της Μέσης Παιδείας, ότι το προσεχές Σάββατον 21 τρέχ. περί ώραν 10 1/2 π.μ. θα λάβη χώραν εν τω Παγκυπρίω Λυκείω το προαναγγελθέν συνέδριον των Καθηγητών. Η ημέρα αύτη ωρίσθη ως έναρξις των συνεδριάσεων, κατ' εκ-

18 Παγκύπριοι αθλητικοί αγώνες.

φρασθείσαν επιθυμίαν πολλών λειτουργών, η δε παρούσα δήλωσις επέχει θέσιν ιδιαίτερας προς έκαστον προσκλήσεως.

Εν Λάρνακι 12/4/28

Ο Λυκειάρχης και Διευθυντής
του Ανωτ. Παρθεναγωγείου
Δ. Κουτουμάνος

20. Ανταποκρίσεις – Εκ Λάρνακος

Λάρναξ, τη 24η Απριλίου 1928

Την πρωίαν του παρελθόντος Σαββάτου, ώρα 10η συνήλθεν εν τω Εμπορικό Λυκείο Συνέδριον των Καθηγητών της Μέσης Εκπαιδύσεως προς διάσκεψιν επί διαφόρων θεμάτων αφορώντων την εν Κύπρω Μέσην Εκπαίδευσιν.

Κατ' αυτό προσήλθον εκ μέρους του Γυμνασίου Πάφου ο καθηγητής κ. Γαβριηλίδης, εκ μέρους του Γυμνασίου Λεμεσού ο Γυμνασιάρχης κ. Δρουσιώτης και ο καθηγητής κ. Ξιούτας, εκ μέρους του Ανωτέρου Παρθεναγωγείου Λεμεσού ο κ. Πηλαβάκης και η Κα Αθηναΐς Λανίτου Διευθύντρια της ανεγνωρισμένης ιδιωτικής Σχολής Θηλέων.

Το Παγκύπριον Λύκειον και το Ιεροδιδασκαλείον ως και το ανώτερον εν Λάρνακι Παρθεναγωγείον αντεπροσωπεύθησαν υπό των οικείων Καθηγητών.

Το Γυμνάσιον Βαρωσίων αντεπροσωπεύθη υπό των κ. κ. Χατζηδημητρίου και Οικονομίδη.

Τα Εκπαιδευτήρια Λευκωσίας δεν αντεπροσωπεύθησαν επισήμως διότι αι διευθύνσεις των έχουσαι διαφορετικές αντιλήψεις δεν ησχολήθησαν επί του ζητήματος τούτου. Εν τούτοις η Δνις Περσεφόνη Παπαδοπούλου και οι καθηγηταί κ.κ. Σόλων Κλ. Μιχαηλίδης¹⁹, Γ. Σαββίδης και Λοβαρίδης προσήλθον εις το Συνέδριον εξ ατομικής πρωτοβουλίας.

Το Συνέδριον ησχολήθη επί των θεμάτων της απολυθείσης υπό του Λυκειάρχου Λάρνακος εγκυκλίου κατά τον παρελθόντα Μάρτιον.

19 Ο Σόλων Κλ. Μιχαηλίδης ήταν μαθηματικός και εργαζόταν στο Παγκύπριο Γυμνάσιο. Ο Σόλων Μ. Μιχαηλίδης, απόφοιτος του Παγκύπριου Διδασκαλείου, εργάστηκε αρχικά ως δάσκαλος και εκλέκτηκε για πρώτη φορά ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Παγκύπριου Διδασκαλικού Συνδέσμου το 1929. Αργότερα πραγματοποίησε μουσικές σπουδές, διορίστηκε ως καθηγητής μουσικής στο Γυμνάσιο της Λεμεσού και συμμετείχε ενεργά στις οργανώσεις του καθηγητικού κόσμου.

Αι συζητήσεις διήρκεσαν επί διήμερον ληφθείσης ομοφώνου αποφάσεως επί της πρώτης παραγράφου του ότι δηλ. «η Μέση Εκπαίδευσις δεν ανταποκρίνεται προς τας κοινωνικάς ανάγκας της Νήσου».

Επί των άλλων παραγράφων αι γνώμαι των Μελών του Συνεδρίου δεν συνητήθησαν και η λήψις αποφάσεως ανεβλήθη ίνα συζητηθώσι τα θέματα υπό Επιτροπής.

Την δευτέραν ημέραν του Συνεδρίου μετά την λήξιν των εργασιών του παρετέθη γεύμα προς τα μέλη του Συνεδρίου υπό των εν Λάρνακι Καθηγητών κατά το οποίον ηγέρθησαν διάφοροι προπόσεις.

Ανακοινωθέν των εργασιών του Συνεδρίου θα εκδοθή βραδύτερον.

21. Τα νέα της εβδομάδος. Το εκπαιδ. Συνέδριον

(Του εν Λάρνακι Ανταποκριτού)

Το Εκπαιδευτικόν Συνέδριον έλαβε χώραν εν τω Λυκείω υπό την προεδρείαν του Λυκείάρχου κ. Δ. Κουτουμάνου. Εις αυτό παρέστησαν οι αντιπρόσωποι των 4 Γυμνασίων Κύπρου (Πάφου, Λεμεσού, Βαρωσίων και Κυρηνείας), των Ανωτέρων Παρθεναγωγείων Λεμεσού και Λάρνακος, ο Σύλλογος του Λυκείου και Ιεροδιδασκαλείου, οι καθηγηταί εκ Λευκοσίας Δνις Παπαδοπούλου, Σόλων Μιχαηλίδης, Γ. Σαββίδης και Λοβαρίδης και η Διευθύντρια της ανεγνωρισμένης Ανωτέρας Σχολής Λεμεσού Κα Αθηναΐς Λανίτου, ήτις και ωμίλησεν εκτενώς αναπτύξασα τελείως το θέμα περί Μέσης Παιδεύσεως Θηλέων, και της οποίας την ομιλίαν απεφάσισε το Συνέδριον να δημοσιεύση προς γενικήν γνώσιν.

Τα αποτελέσματα του Συνεδρίου θα ανακοινωθώσι προσεχώς εις τον τύπον ή εις ιδιαίτερον φυλλάδιον εκτυπούμενα θα διανεμηθώσιν εις το κοινόν. Ο Μητροπολίτης Κιτίου ηυχήθη διά του Αρχιμανδρίτου της Μητροπόλεως επιτυχίαν εις τους σκοπούς του Συνεδρίου κατά την πρώτην εναρκτήριον συνεδρίαν, ο δε Δήμαρχος κ. Δ. Ν. Δημητρίου εχαιρέτισε δι' ολίγων εκ μέρους της πόλεως τους Συνέδρους ευχηθείς εις αυτούς επιτυχίαν του σκοπού του Συνεδρίου. Αι αποφάσεις και εισηγήσεις του Συνεδρίου ελήφθησαν παμψηφεί. Τα ζητήματα, εφ' ων εσημειώθη και η ελαχίστη ασυμφωνία παρεπέμφθησαν εις Επιτροπάς, αι οποία θα παρουσιάσουν τα πορίσματα των διασκέψεών των εις μέλλουσαν συνεδρίαν του Εκπαιδ. Συνεδρίου.

Ηδίτομη αυτή εργασία εξετάζει την εξέλιξη της μέσης εκπαίδευσης στην Κύπρο κατά την περίοδο της αγγλικής κατοχής και το ρόλο που διαδραμάτισαν μέσα στο αποικιακό πλαίσιο τα σχολεία, οι εκπαιδευτικοί και οι οργανώσεις τους, ο μαθητικός κόσμος αλλά και άλλοι σημαίνοντες συντελεστές, όπως η Εκκλησία της Κύπρου, οι κατά τόπους σχολικές εφορείες και το ελληνικό προξενείο. Θεσμοί, ομάδες και άτομα κινούνται ανάμεσα σε δύο καθοριστικές πραγματικότητες. Από τη μια είναι η «αποικιακή νομιμότητα» και από την άλλη η επιδίωξη των Ελληνοκυπρίων να αποκτήσουν την ελευθερία τους και να ενωθούν με την Ελλάδα. Η εκπαίδευση αναδεικνύεται σε ένα από τα σημαντικότερα πεδία, στα οποία εκδηλώνεται η διαρκής αντιπαράθεση των δύο πολιτικών.

Στον πρώτο τόμο ιστορεί ο συγγραφέας. Στον δεύτερο οι πηγές.

Ο **Δημήτρης Φ. Χαραλάμπους** γεννήθηκε στην Κατωκοπιά της Κύπρου. Υπηρετεί ως καθηγητής στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην Εκπαιδευτική Πολιτική, την Ιστορία της Εκπαίδευσης και την Έρευνα των Σχολικών Εγχειριδίων.

ISBN 978-9963-7794-8-2
978-9963-7794-6-8 set

ISBN 978-618-03-0132-8
978-618-03-0133-5 set

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 80132